

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

NEZISKOVÝ SEKTOR

**studijní opora k předmětu
pro studenty kombinované formy studia
oboru Sociální komunikace v neziskovém sektoru**

Doporučený semestr:	čtvrtý
Prerekvizita:	není
Navazující předmět:	není
Ukončení předmětu:	zkouška
Garant předmětu:	PhDr. Václav Bělík, Ph.D.

Slovo úvodem

Předkládaná studijní opora je doplňkem k tištěným skriptům s názvem „Základy ekonomie“ a „Management a marketing v praxi neziskových organizací“, kde je podán výklad základních odborných znalostí potřebných pro orientaci v ekonomické a manažerské problematice.

Studijní opora má charakter pracovního materiálu rozděleného do jednotlivých kapitol. V úvodu každého oddílu je uveden **cíl** a **klíčová slova**. Po prostudování jednotlivých tematických okruhů si lze úroveň získaných znalostí ověřit **kontrolními otázkami**. **Úkol** vztahující se ke každému oddílu slouží k prověření schopností aplikovat prostudovanou látku na hospodářské procesy probíhající ve společnosti.

Vysvětlivky k používaným symbolům:

Cíl kapitoly

Klíčová slova

Kontrolní otázky

Úkoly

Obsah studijní opory

1. Teorie veřejného sektoru.
2. Charakteristika neziskových organizací.
3. Typologie a členění neziskových organizací.
4. Sociální služby a proces jejich poskytování.
5. Komunitní plánování sociálních služeb.
6. Specifika řízení neziskových organizací.
7. Výdaje na sociální služby z rozpočtu krajů a obcí.
8. Fundraising a dotační politika neziskových organizací.

Téma č. 1: Teorie veřejného sektoru

Cíl kapitoly

Charakterizovat význam, funkce a způsoby modernizace veřejného sektoru.

Klíčová slova

- ekonomie, ekonomika
- veřejný sektor
- modernizace veřejného sektoru
- veřejné statky a služby
- metody řízení veřejného sektoru

Kontrolní otázky

1. Charakterizujte význam veřejného sektoru.

.....
.....
.....

2. Jaké jsou funkce veřejného sektoru?

.....
.....
.....

3. Jakým způsobem lze v současné době modernizovat veřejný sektor?

.....
.....
.....

Úkol č. 1:

Popište způsoby modernizace veřejného sektoru v místě vašeho bydliště.

Cíl kapitoly

Vymezit neziskové organizace v rámci národního hospodářství a popsat oblasti, ve kterých neziskové organizace působí.

Klíčová slova

- nezisková organizace
- národní hospodářství
- soukromý sektor
- veřejný sektor
- sektor domácností

Kontrolní otázky

1. Uveďte základní charakteristiky neziskových organizací.

.....
.....
.....

2. Vymezte neziskový sektor v rámci národního hospodářství.

.....
.....
.....

3. Uveďte a charakterizujte dílčí sektory v rámci neziskové sféry.

.....
.....
.....

Úkol č. 2:

Charakterizujte poskytovatele sociálních služeb a jejich činnost v místě vašeho bydliště.

Téma č. 3: Typologie a členění neziskových organizací

Cíl kapitoly

Charakterizovat základní typy a jednotlivá kritéria a možnosti členění neziskových organizací.

Klíčová slova

- typy neziskových organizací
- členění neziskových organizací
- vize neziskové organizace
- poslání neziskové organizace

Kontrolní otázky

1. Co rozumíte pod pojmem poslání neziskové organizace?

.....
.....
.....

2. Uveďte příklady vizí u neziskových organizací.

.....
.....
.....

3. Vyjmenujte typy neziskových organizací vč. skupin, do kterých je lze členit.

.....
.....
.....

Úkol č. 3:

Charakterizujte systém sociálních služeb v místě vašeho bydliště.

Cíl kapitoly

Seznámit se základní charakteristikou, cíli a typy sociálních služeb vč. procesu jejich poskytování.

Klíčová slova

- sociální služby
- nepříznivá sociální situace
- produkční funkce sociálních služeb
- proces poskytování sociálních služeb

Kontrolní otázky

1. Uveďte příklady sociálních služeb, vč. jejich charakteristik.

.....
.....
.....

2. Co je cílem poskytování sociálních služeb?

.....
.....
.....

3. Popište proces poskytování sociální služby.

.....
.....
.....

Úkol č. 4:

Popište proces poskytování vybrané sociální služby (její vstupy, zákazníky, výstupy).

Cíl kapitoly

Charakterizovat komunitní plánování sociálních služeb a jednotlivé účastníky včetně jejich významu v rámci komunitního plánování.

Klíčová slova

- komunitní plánování
- účastníci komunitního plánování
- uživatel sociálních služeb
- poskytovatel sociálních služeb
- zadavatel sociálních služeb

Kontrolní otázky

1. Charakterizujte komunitní plánování.

.....
.....
.....

2. Popište jednotlivé účastníky komunitního plánování.

.....
.....
.....

3. Jakou úlohu hrají účastníci v procesu komunitního plánování?

.....
.....
.....

Úkol č. 5:

Charakterizujte komunitní plán vybrané obce.

Cíl kapitoly

Charakterizovat systém řízení veřejného sektoru a specifika managementu neziskové sféry.

Klíčová slova

- nezisková sféra
- management
- řízení neziskového sektoru
- specifika řízení
- Systém řízení kvality sociálních služeb

Kontrolní otázky

1. Charakterizujte systém řízení veřejného sektoru.

.....
.....
.....

2. Uveďte specifika managementu neziskové sféry.

.....
.....
.....

3. Definujte význam Systému řízení kvality sociálních služeb.

.....
.....
.....

Úkol č. 6:

Zjistěte, v jakých organizacích je zaváděn Systém řízení kvality sociálních služeb.

Cíl kapitoly

Charakterizovat zdroje financování sociálních služeb včetně hodnocení výkonnosti a vhodnosti řídicích systémů.

Klíčová slova

- zdroje financování
- hodnocení výkonnosti
- vhodnost řídicích systémů

Kontrolní otázky

1. Uvedte možné zdroje financování sociálních služeb.

.....
.....
.....

2. Zhodnoťte výhodnost jednotlivých zdrojů financování sociálních služeb.

.....
.....
.....

3. Uvedte význam a smysl hodnocení výkonnosti řídicích systémů.

.....
.....
.....

Úkol č. 7:

V zákoně o daních z příjmů nastudujte, jakým způsobem jsou u nás konkrétně daňově zvýhodněny neziskové organizace.

Téma č. 8: Fundraising a dotační politika neziskových organizací

Cíl kapitoly

Charakterizovat a popsat význam fundraisingu včetně grantových a dotačních programů pro neziskový sektor.

Klíčová slova

- fundraising
- dotační politika
- grantové a dotační programy
- procedury získávání prostředků z EU

Kontrolní otázky

1. Charakterizujte pojem fundraising.

.....
.....
.....

2. Uveďte význam fundraisingu pro neziskové organizace.

.....
.....
.....

3. Popište význam grantových a dotačních programů pro neziskový sektor.

.....
.....
.....

Úkol č. 8:

U vybrané neziskové organizace zjistěte využití financování z fondů Evropské unie.

PRŮVODCE STUDIEM

Vyučující: Ing. Eva Šimková, Ph.D.

Kontakt: eva.simkova@uhk.cz

Vysvětlivky k používaným symbolům:

Slovo úvodem

Literatura

Požadavky na ukončení předmětu

Slovo úvodem

Předkládaný průvodce studiem je doplňkem ke studijní opoře, kde je podán výklad základních odborných znalostí potřebných pro orientaci v ekonomické a sociální problematice. Důraz je kladen na rozbor základních makro- i mikroekonomických charakteristik neziskové sféry včetně způsobu řízení. Cílem předmětu je osvojit si základní pojmy, ekonomický a manažerský styl myšlení v oblasti sociální sféry.

Průvodce studiem obsahuje praktické náměty, jakým způsobem přistupovat k individuálnímu studiu a které zdroje informací využít. Obsahuje dále podmínky splnění předmětu formou zápočtu a zkoušky včetně metodických pokynů. V závěru průvodce jsou uvedeny souhrnné zkušební otázky. K celkovému prověření znalostí z dané problematiky slouží selftest. Průvodce studiem je zakončen podrobným harmonogramem studia předmětu.

Po absolvování předmětu

- se budete orientovat v ekonomické terminologii aplikované do podmínek neziskových organizací,
- si osvojíte základní pojmy a ekonomický styl myšlení se zaměřením neziskový sektor,
- budete rozumět diskusím zaměřeným na řešení ekonomických problémů,
- budete chápat a umět hodnotit hospodářské a sociální procesy probíhající ve společnosti.

Obsah průvodce studiem

9. Přehled literatury.
10. Rozsah a dokumentace předmětu.
11. Podmínky ukončení předmětu.
12. Zkušební otázky.
13. Selftest.
14. Harmonogram studia předmětu.

1. Přehled literatury

Literatura

1. BOUKAL, P. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: OECONOMICA, 2007. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8.
2. HAMERNÍKOVÁ, B. a kol. *Veřejné finance*. Praha: ASPI Publishing, 2010. 340 s. ISBN 9788073574970.
3. OCHRANA, F. a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance - financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada Publishing, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
4. PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
5. PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*. Praha: ASPI Publishing, 2007. 180 s. ISBN 978-80-7357-255-6.
6. REKTOŘÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2007. 310 s. ISBN 978-80-86929-29-3.
7. REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru – základy teorie, ekonomiky a řízení*. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 9788086929545.
8. ŠEDIVÝ, M. – Medlíková, O. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada Publishing, 2008. 166 s. ISBN 978-80-247-2707-3.
9. ŠIMKOVÁ, E. *Základy ekonomie*. 2. aktual. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. 122 s. ISBN 978-80-7041-657-0.
10. ŠIMKOVÁ, E. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. 4. aktual. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. 174 s. ISBN 978-80-7435-012-2.
11. České centrum fundraisingu, o. s. Přístup z: <http://www.fundraising.cz/>
12. Hodnocení v řízení veřejného sektoru/služeb v OECD. Přístup z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_hodnoceni_sektoru_sluzeb_oecd.html

2. Rozsah a dokumentace předmětu

Rozsah předmětu

1. prezenční část:

- 12 hodin výuky probíhající formou konzultací (konaných ve 3 výukových blocích)

2. neprezenční část:

- zpravidla 12 hodin samostatné práce
- rozsah neprezenční části studia se odvíjí od:
 - individuálních schopností studujícího,
 - objemu samostatné práce nezbytné ke zvládnutí zadaných úkolů,
 - potřeb a hloubky zájmu každého studenta osvojit si daný předmět.

Dokumentace předmětu

Úplná dokumentace předmětu (syllabus) je obsažena ve fakultním informačním systému FIS.

3. Podmínky ukončení předmětu

Podmínky ukončení předmětu

Podmínky pro udělení zápočtu:

1. Aktivní účast na výukových konzultacích.
2. Vypracování soupisu prostudované literatury.
3. Vypracování a prezentace seminární práce.
4. Zápočtový test.

Zkouška:

Studium předmětu bude zakončeno ústní zkouškou (zodpovězení 2 otázek dle předloženého soupisu Zkušebních otázek).

Metodické pokyny k zápočtovým úkolům:

Ad₁) Aktivní účast na výukových konzultacích předpokládá zapojení se do diskuse s vyučujícím na aktuálně probírané ekonomické téma.

Ad₂) Vypracování soupisu prostudované literatury a internetových zdrojů zaměřených na problematiku neziskového sektoru ve formě úplných bibliografických citací dle citační normy ISO 690 včetně anotace v rozsahu 10 řádků.

Ad₃) Vypracování a prezentace seminární práce na zadané téma v rozsahu cca 5 – 8 stran textu formátu A4. Téma seminární práce: Rešerše vybrané publikace tematicky zaměřené na problematiku neziskových organizací vč. recenze. Doporučená osnova seminární práce:

1. TITULNÍ STRANA.
2. ÚVOD (základní údaje, obsah publikace).
3. CHARAKTERISTIKA PUBLIKACE (podrobný popis vybrané kapitoly, příp. řešeného problému).
4. ZÁVĚR (zhodnocení - %, recenze – pozitiva, negativa publikace).

Ad₄) Zápočtový test bude obsahovat celkem 15 otázek (kombinace otázek otevřených a uzavřených). Splnění testu předpokládá 80 % úspěšnost.

Způsob kontroly: individuální kontrola a stručná prezentace úkolů v průběhu ústní zkoušky.

Zkušební otázky

- 1. Teorie veřejného sektoru**
(charakteristika, význam, funkce, modernizace veřejného sektoru).
- 2. Charakteristika neziskových organizací**
(vymezení neziskových organizací v rámci národního hospodářství, oblasti působení neziskových organizací).
- 3. Typologie a členění neziskových organizací**
(znaky, vize a poslání neziskových organizací, typy neziskových organizací a jejich klasifikace).
- 4. Sociální služby a proces jejich poskytování**
(charakteristika, cíl a typologie sociálních služeb, proces poskytování).
- 5. Komunitní plánování sociálních služeb**
(charakteristika, cíle a účastníci komunitního plánování).
- 6. Specifika řízení neziskových organizací**
(systém řízení veřejného sektoru, specifika managementu neziskové sféry).
- 7. Výdaje na sociální služby z rozpočtu krajů a obcí**
(zdroje financování sociálních služeb, hodnocení výkonnosti a vhodnosti řídicích systémů).
- 8. Fundraising a dotační politika neziskových organizací**
(charakteristika a význam fundraisingu, grantové a dotační programy pro neziskový sektor).

5. Selftest

Selftest

1. Neziskový sektor je tvořen těmito sektory:

- a) neziskovým veřejným, veřejným a neziskovým soukromým sektorem
- b) neziskovým veřejným, neziskovým soukromým sektorem a sektorem domácností
- c) sektorem domácností, neziskovým soukromým a třetím sektorem

2. Cílem neziskového sektoru je:

- a) podnikat za účelem dosažení zisku
- b) podnikat za účelem dosažení zisku i užitku
- c) dosáhnout užitek nejčastěji v podobě veřejné služby

3. Proces poskytování sociálních služeb lze popsat následovně:

- a) sociální služby představují výstupy z určitého reprodukčního procesu
- b) sociální služby představují vstupy, ve spojení se zákazníky přinášejí výstupy
- c) sociální služby představují vstupy a zároveň výstupy z reprodukčního procesu

4. Pojem management označuje:

- a) řízení (označení funkce), řídicí pracovníky, vědní disciplínu a předmět studia
- b) řízení, řídicí funkce, vědní disciplínu a předmět studia
- c) řízení (označení funkce), řídicí pracovníky, obor studia

5. Typologie sociálních služeb dle zákona o sociálních službách je následující:

- a) služby klientské a administrativní
- b) sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence
- c) služby pobytové, služby sociální péče a služby sociální prevence

6. K účastníkům komunitního plánování patří:

- a) uživatelé, klienti, poskytovatelé, zadavatelé
- b) uživatelé, poskytovatelé, zadavatelé, neziskové organizace
- c) uživatelé, poskytovatelé, zadavatelé

Výsledky testu: 1b, 2c, 3b, 4a, 5b, 6c

6. Harmonogram studia předmětu

Prezenční část (výukové konzultace)	Neprezenční část (samostatná práce)
<p>1. blok výuky: 4 hodiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - úvod do studia předmětu - teorie veřejného sektoru - charakteristika neziskových organizací 	
	<ul style="list-style-type: none"> - orientace ve zdrojích informací - splnění zadaných otázek a úkolů - repetitorum výuky 1. bloku
<p>2. blok výuky: 4 hodiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - typologie a členění neziskových organizací - sociální služby a proces jejich poskytování - komunitní plánování sociálních služeb 	
	<ul style="list-style-type: none"> - studium doporučené literatury - splnění zadaných otázek a úkolů - repetitorum výuky 2. bloku - četba vybrané publikace
<p>3. blok výuky: 4 hodiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - specifika řízení neziskových organizací - výdaje na sociální služby z rozpočtu krajů a obcí - fundraising a dotační politika neziskových organizací 	
	<ul style="list-style-type: none"> - studium doporučené literatury - splnění zadaných otázek a úkolů - repetitorum výuky 3. bloku - vypracování soupisu prostudované literatury - vypracování seminární práce

